

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., fél évre 6 korona
negyed évre 3 kor.

POLITIKAI NAPILAP

MEGJELENIK NAPONKINT REGGEL, KIVÉVE HÉTFŐN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KLADEK és HAMBURGER könyvnyomdája
Batthyány-utca 5. sz.

Országgyűlési hírek

nagy választékban a helybeli
egyedüli föelárusítónál

KUNETZ MÓR

banküzletében Szabadkán.

Egész	fél	negyed	nyolcad
12.—	6.—	3.—	1.50

Huzás már 25-én.

Megjegyzések a helyzethez.

Budapest, május 13.

Mi lesz a felirat hatása a válságnak további alakulásaira? Ez ma a legégetőbb kérdés. A hatás, ha egyáltalán nyilvánul, nézetünk szerint csak kedvező lehet. Mert igaz az, hogy az urak a feliratukban minden fontos kérdést homályban hagytak, szint semmiben sem vallottak, de éppen ezért most már a korona megkérdendhető egyik vagy másik megbízott férfi útján, hogy a koalíció a feliratnak néhány passzusát miképpen értelmezi. Mert ha úgy értelmezi, mint a korona, vagy ha az értelmezésnek eltérése áthidalható, akkor a koalíció átveheti az ország ügyeinek intézését. Ilyenképpen a felirat talán-talán alkalmas lenne arra, hogy legalább a tárgyalások fonalát szolgálta a korona és a koalíció között. Véleményünk az, hogy kapva fognak kapni a kínáló jó alkalmon, mert a mai helyzet hova-tova teljesen tarthatatlanná vált.

*

Most sok szó folyik az országos szabadelvűpártnak jövőbeli magatartásáról. Illetékes nyilatkozatok szerint a párt ellenzékbe megy. Gyakorolni fogja azokat a kötelelességeket, amelyek megváltozott erőviszonyai reá rónak: az ellenőrzés és bírálat köteleességét. Mi még

korántsem látjuk befejezett ténynek, — hogy ilyen lesz. Mert egyáltalán nem látjuk a jövő alakulás képét tisztának és világosnak, Munkaképes lesz-e egyáltalán a kormányzó koalíció? És ha igen, vagy legalább az első időben igen, mennyire fog terjedni a munkaképessége? Ez lesz a legközelebbi jövőnek nagy problémája, a melyet követni fog a végleges kialakulás. Lehetséges lesz-e még valaha visszatérni a magyar parlamentben ahhoz az egészségesebb állapothoz, hogy a kormány mögött egyetlen egységes párt üljön és szövetkezés ne váljon szükségessé a kormányzáshoz? Érdemes politikusok lehetségesnek vélik ezt a kialakulást, mert a koalíciónak egy tekintélyes számu része annyira radikális és annyira dominál soraikban a tagadás szelleme, hogy mint guvernementális párt soká ki nem tarthatják. A magyar politikai ilyképen sok tekervényes és kanyargós ösvényt fog még befutni, míg eljut olyan nyugvópontra, a hol a politikai kérdések háttérbe szorulhatnak és a konszolidálás munkájának szentelhetünk néhány esztendőt.

*

Az osztrákokkal való kiegyezést pediglen meg fogjuk kötni tíz esztendőre hacsak a reichsrath képes lesz annak parlamenti elintézésére. Mert idehaza már-már belátják, hogy a „kellő előkészület“ a külön vámterületre az újabb tíz éves vámterület. Ám, ha nem lehetne elintézni a kiegyezést úgy, a hogyan a 67 : XII. tc. előírja, a parlamentek útján, akkor a közösség elleneseinek pozíciója ismét szilárdabb volna a miénkél. Pedig evvel az eshetőséggel számolni kell. Ez a kérdés még nagy komplikációk csiráját rejti magában.

Tisza miniszterelnök Bécsben.
A félhivatalos Budapesti Tudósító jelenté Bécsből: Tisza gróf miniszterelnök, aki ma reggel érkezett Bécsbe, ma délelőtt 10 órakor félórai külön kihallgatáson volt öfelségénél. Tisza gróf — hír szerint — ma újból sürgette fölmentését és ez iránti kérelme teljesítésének valószínűsége ezuttal megerősödött. A miniszterelnöknek a királyi kihallgatás után tanácskozása volt Goluchovsky, Pittreich és Burián miniszterekkel, délután pedig visszautazott Budapestre.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól.

Budapest, május 13.

Rövid ülés ígérkezik mára. Csak mentelmi ügyek vannak a napirenden s ezenkívül az elnök ki fogja jelölni azt a 8 képviselőt, a kiknek sorából minden esetben külön kisorsolják az összeférhetetlenségben ítélkező 12 tagot.

Az ülés néhány perccel tizenegy óra előtt kezdődött. Az elnök bejelentette a bizottságok megalakulását. Az elnök: Báró Bánffy Dezső jelentkezett szólásra. Egy mentelmi esetet akar bejelenteni.

Báró Bánffy Dezső: Tisztelt képviselőház! A házszabályok 188. §-ára való hivatkozással kérek szót. Ennek az évnek legelső napjaiban, múlt évi december 31-dikéről keltezte egy idézést kaptam Tóth János rendőrkapitány aláírásával, hogy január 4-dikén kihallgatásra jelentkezem, még pedig elővezetés terhe alatt.

E bűnügyi idézés következtében megjelentem az illető kapitány előtt és ott megtudtam, hogy idézve lettem az 1904 december 13-án a képviselőházban történtek miatt. Eltekintve attól, hogy volt e akkor részem az akkor történetekben vagy sem, ezen eljárást én megengedhetetlennek, sérelmesnek és a mentelmi jog megsértésének tartom. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Bemutatom az idézést, amely elővezetéssel fenyeget, kérve az igen t. Hazat, hogy az ügyet a mentelmi bizottság elé utalni és azt az ügyre vonatkozó jelentéstételre utasítani sziveskedjék. (Felkiáltások balfelől: Sürgösen!)

Bakonyi Samu (szólásra jelentkezik.)

Az elnök: Kérem megvárni, míg a határozatot kimondtam, addig nem lehet beszélni. A házszabályok 188.

§-a értelmében kötelessége a Háznak, hogy báró Bánffy Dezső most bejelentett mentelmi ügyét a mentelmi bizottságnak adja ki; javaslom, hogy azzal adassék ki, hogy a bizottság lehető rövid idő alatt a Háznak jelentést tegyen. (Helyeslés.) — Méltóztatik ezt elfogadni? (Elfogadjuk!) A határozatot ekkép kimondom. Most következik Eitner Zsigmond képviselő ur, aki hasonló címen kért szót.

Eitner Zsigmond és Bakonyi Samu ugyanezen a címen szólalnak föl.

Felfüggesztették Sándor Pálnak a Hazánk című lappal való sajtópörében, Gromon Dezsőnek párbajügyében, Suci János becsületsértési ügyében, Pap Géza párbajügyében, Szóts Pál és Buzáth Ferenc párbajügyében, Pap Zoltán, Várady Károly párbajügyében, Okolicsányi rágalmazásipőre Pavlovits Ljubomir rágalmazási ügyében, Olay Lajos rágalmazás és becsületsértési ügyében és Vlád Aurélnak izgatás miatt való ügyében a mentelmi jogot, viszont Giesswein Sándort, akit programbeszéd be nem jelentése miatt és Lengyel Zoltánt, akit hatóság elleni erőszak miatt kérték a bíróságok, nem adták ki. Azután az elnök bejelentette, hogy Polónyi Géza mentelmi ügyben föl akar szólalni.

Polónyi is bejelenti mentelmi ügye mesértését. Utána Olay Lajos, Rákosi Viktor, Zboray Zboray Miklós, gróf Zichy Aladár, Holló Lajos, Sümegi Vilmos és Pozsgay Miklós tetek hasonló bejelentéseket. Ezzel be is végződött az ülés és nagy megiepetésre az elnök a Házat május 22-ig elnapolta.

A szentgyörgyi templom festése.

A szentgyörgyi és rókusi templomok igazán diszei városunknak. Művészi kivitelüknél fogva beillenének a város közepébe is. Egy hiányuk van még, az hogy nincsenek kifestve. A csupasz fehér falak szinte rontják az áhitatot, melynek emelésére a templom stylje, mintegy hivatva van.

A templom kifestését eddig két ok hátráltatta: várták a falak teljes kiszáradását, ez volt az egyik ok. A másik pedig a pénzhiány. Most már teljesen szárazak a falak, úgy hogy a freskokat a nedvesség nem fenyegeti, s a templom kifestéséhez szükséges pénz, amint értesülünk, a szentgyörgyi templom pénztárában már megvan.

Versenyáru üzlet Szabadka, Papucs-piac.

Sztojkovics-féle festék üzlet mellett.

Figyelem

1. K bevásárlásnál életnagyságu ingyenfénykép.

A Versenyáru üzletnek

megérkezett a tavaszi szezonra vásárolt alkalmi vételei, ami olcsóságuknál fogva bámulatba ejti a vásárló közönséget, amiről mindenki me győződhet, aki szükségletét ily bámulatos olcsón óhajtja beszerezni. Férfi, női és gyermek cipőkben, kalpokban, nyakendőkben, harisnyákban. Női, férfi és fiu fehérneműkben, ru és leány ruhákban, mindennemű keztyűkben, nap és eső ernyőkben, séta, áleakban o o o és sok-sok más ekkékben o o o

Verse yáru üzlet Szabadka, Papucs-piac,

Sztojkovics-féle festék üzlet mellett.

Figyelem

Telefon: Geiger, 202. szám.

Az idén tehát ez a templom a hívek áhitatosságának emelésére már ki lesz festve, amiért az érdem első sorban is *Jeszenovics* János plébánost illeti, aki teljes odaadással iparkodik minden téren a hívek lelki érdekeinek kielégítésére és az egyház dicsőségének emelésére. Ugy értesülünk, hogy az előkészítő munkák már folynak is.

Bátori (Blaskovits) Mihály, aki a főváros III. kerületi, a keszthelyi és báttaszéki új templom festésével kiváló nevet szerzett magának, már ajánlatokat is nyújtott be *Jeszenovics* János plébánosnak, és egy bizottság már Báttaszéken is járt, hogy az ottani templom freskóit és festését megtekintse. A báttaszéki templom ugyanis egészen olyan stílusban épült, mint a szent-györgyi. A bizottság elragadtatással nyilatkozott a tapasztalatról.

Most már csak az egyházmegyei főhatóság jóváhagyására van szükség, amint halljuk, szintén nem fog — sokáig késni. Így azután az ősz elején már a hívek áhitatát emelő művészi freskokkal ékített díszes templomban áldozhatnak az Urnak és énekelhetik az ur dicsőségét.

Ezután még csak a rókusi templom festése van hátra. Remélhetik a hívek, hogy ha az idén még nem is, de a jövő évre már ez a templom is ki lesz festve.

A bajai tűzkárosultak segélyezése.

A nyomorban maradt bajai tűzkárosultak felsegítésére megindult a mozgalom minden irányban.

A nemesszívű uralkodó, a népeit igazán szerető magyar király elől jár, mint mindig a példaadással.

A hivatalos lap mai száma hozza, hogy őfelsége a tűzkárosultak részére legmagasabb magánpénztárából ezer korona pénzsegélyt adományozott.

A belügyminiszter is hasonló összeggel járul a nyomor enyhítésére, Baja városa pedig a tegnapi közgyűlésen utalványozott ki 2000 koronát.

A hivatalos megállapítás szerint a tűzveszedelem által okozott kár 70000 koronára rug. Ebből 31000 korona meg fog térülni, mert 32 ház biztosítva volt. A többi szerencsétlenül jártak azonban hajléktalanul maradnak és a legnagyobb nyomorral kell megküzdeniök.

A kórházi bizottság ülése.

A kórházi bizottság ma délután *Biró Károly* dr. polgármester elnöklése alatt ülést tartott, amelyen jelen voltak: *Bólints József* kultusztanácsos, előadó, *Dembitz Lajos* főgyógyász, *Wilhelm Adolf* dr. igazgató-főorvos, *Sántha György* dr. osztály-főorvos, *Klein Adolf* dr. osztály-főorvos, *Milassin Ignác* alszámvevő.

Az első tárgy az 1904. évi zárszámadás tárgyalása volt, melyet egyhangulag elfogadtak.

Ezután az 1906. évi költségvetést tárgyalták, mely szerint a napi ápolási díjak 1 kor. 89 fill. állapítatnak meg. A költségvetést is egyhangulag fogadták ei.

Tudomásul vették a belügyminiszteri leiratot, mely az új kórházi szabályrendeletet helyben hagyja.

Felkéri a polgármestert, hogy a

harmadik orvos állás betöltése végett tegye meg a szükséges intézkedéseket és a pályázatot írja ki.

Több tárgy nem lévén *Biró Károly*, elnöklő polgármester az ülést berekeszti.

Egyről-másról.

— Budapesti levél. —

Írta: *Lux Terka*.

Budapest, május 13.

Az embereket itt is, az ország székhelyén, épp úgy mint mindenütt az országban a politikából már csak a helyzet érdekli. Nem a politikai helyzet, mert ennek a helyzetnek nincs is politikája, ez egy sárba maradt szekér, egy kiszáradt folyó, amelynek a medrében különböző temperamentumú és különböző erkölcsű nagyságok gyűjtik és szedik össze a kavicsokat, hogy annak idején eljátszák a *Dávid* és *Góliáth* nem épen bibliai szerepét.

Mert lesz parittyázás bőven, mihelyest valamire fordul az ország szekerének rudja. Most még csak *Tisza István*ra hull a jégeső, amely az ő vetését kora csirájában elverte s elverte a vetőjét magát is, de ahonnan annyi jég hull, valószínűleg marad ott még annak a nagyhatalomnak is, aki bár egy lenne a *Lengyel Zoltán* gárdájából. Mert hát a politikát is emberek csinálják s az ember természetrajza majdnem egy egy a hazaárulóban, mint a haza felszabítóban.

Ezért az állításemért ugyan megérdemelném a keresztrefeszítést, de nem politikát írok, ezt sem nem bízzák reám; sem nem értek hozzá, de talán értek kissé a mesterségemhez, amely az emberi lelkek fejlődését a legelső embriótól a teljes kifejlődésig s ezzel párhuzamosan — a visszaesésig követi.

Az ilyen szempontok most ugyan háttérbe szorulnak, mert nem elapított, hanem egy teljes és szent existenciáról van szó: a nemzetről. Az én szempontomra majd csak a nagy iránytű eligazítása után kerül sor, amikor az apró iránytűk igazítják a maguk helyecskéit.

Most még várnak ki izlés nélkül, ki izléssel, csak hogy várnak. A várakozás nem utolsó izgalom s közbe, mert úgy sincs más dolga ilyenkor az embernek, hát köpköd. Sokszor többet is, mint amennyit megkíván az izgatott nyálkahártya.

És a karzatok megtelnek gyönyörű tavaszi ruhás hölgyekkel és hallgatják onnan alulról a szédületesen szép beszédeket.

Mert beszélni gyönyörűen tudnak minálunk, csak az a baj, hogy kissé sokat. Nálunk a legtöbb elsőrendű pálya a beszéden fordul meg. Aki magába hagyja szorulni a szót, annak befellegzett. Azért is igazítják nálunk torokkal a hazát s bizony nagyon sokszor, az a torok semmi rokoni összeköttetésbe nincs a fejével.

S ha mindezek után olvasóim bármelyik párthoz is kvártélyoznak el engem, nem lesz igazuk.

És most beszéljünk egy kissé egy kerepesi-uti kereskedésnek csunya botránnya után: a kereskedői becsületről. Mert ez ép olyan és egy külön fogalom: mint a katona-becsület. Sőt a kereskedő-becsület emennek sokkal fontosabb reánk, polgároknak nézve, mint amaz, mert míg

a polgári elemnek ritkán akad dolga katonákkal, a kereskedő hozzátartozik a mindennapi szükségleteihez. S bizony sajnos, és nem ok nélkül, rendkívül bizalmatlansággal viseltünk a kereskedők iránt és valóságos pogány tisztelettel a kipróbált, jónévű cégek iránt. Csakhogy a szegény és még szegényebb embernek nincs módjában, hogy a korrekt cégek korrekt áruit szerezzze meg magának, neki a legolcsóbb forrásokat kell keresnie, ahol az ő igényeit megillető árban szerezheti be szükségletét.

És mint mindenben, itt is a szegény ember huzza a rövidebbet, mert kis pénzért rossz árut kap, holott a tized-huszd rangú kereskedő megközelíthetetlenül kevesebb kiadással küzd meg, mint az elsőrangú.

Nagyon sok kereskedőnek a manipulációja csupa hazard játék, a gyors meggazdagodás terve és a tájékozatlan s gyanútlan közönség nagyon sok budapesti üzletbe nem kevesebb félelemmel mehet be, mint száz esztendő előtt az utas a *Bakonyi* erdőbe. Tetejébe még megis verik, mint a napokban egy kerepesi-uti üzletben egy pongyolát vásárló uri hölgyet.

HIREK

TÁJÉKOZTATÓ.

Szabadkai közkönyvtár és múzeum. Nyitva szombán és szombaton délután 3-tól 5-ig Vasárnap délelőtt 9-től 12-ig.

Május 14., 15., 16. Országos vásár Szabadkán.

Május 21. A szabadkai gazdák közgyűlése saját helyiségében.

Május 28. Híngverseny a főgimnáziumban

Május 31. A szabadkai tanítói társaság ülése d. e. 9 órakor a központi elemi iskola dísztermében.

Június hó 12-én a Magyarországi Famunkások Szabadkai Szakosztályának színelőadással egybekötött táncvigalmát a Hungáriában.

— **Bezerédy István és a bajaiak.** Baja város a napokban tartotta meg közgyűlését *Bezerédy István* főispán elnöklése alatt. Főispánunk mindenütt a legnagyobb elismerést, a legfőbb szeretetet vívta ki magának pártatlan működésével. Ennek a bajai függetlenségi párt lapja ma a legmelegebb szavakban ad kifejezést. Bizony szép ez az igazságszeretet, s óhajtható volna, hogy tartós is maradjon.

— **Személyi hír.** Dr. *Platz Bonifác* tankerületi főigazgató ma délután Szabadkára érkezett s innen az újverbázi gimnázium látogatására utazott.

— **Szabadka a Schweidel-szobor leleplezésén.** A május 18-iki nagy ünnepeken, amelyek *Schweidel* tábornok, a vértanu szabadsághős szobrának leleplezése alkalmából fognak lezajlani, városunk is méltó képen fogja képviseltetni magát. — A város képviseletében a tanács mai határozata értelmében dr. *Biró Károly* polgármester és dr. *Purgly Sándor* közig. biz. tag vesznek részt a leleplezési ünnepségben, továbbá csatlakozás végett felkéri városunk két országgyűlési képviselőjét is.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Szabó János* zombori adóhivatali gyakornokot a bajai adóhivatalhoz adótisztte nevezte ki ideiglenes minőségben.

— **Kitüntetett gazdasági cselé-**

dek. A földművelésügyi miniszter *Grsics Mátyás*, *Knyur Dániel*, *Gabrics Antal* és *Báics Mihály* szabadkai gazdasági munkásokat illetve cselédek egy munkaadó alkalmazásában töltött hosszú és hűség szolgálatokért egyenként 1000 korona jutalomdíjjal és elismerő oklevéllel tüntette ki. *Bezerédy István* főispán a folyó havi törvényhatósági közgyűlésben fogja a kitüntetések átadni megfelelő ünnepélyesség keretében.

— **Egy pénztintézet elismerése.** A helybeli gazdák és iparosok bankja mai választmányi ülésében az intézet egy régi, buzgó tisztviselője irányában róta le elismerését. *Vida Kálmán*, aki 20 év óta, utóbb mint főkönyvelő áll az intézet szolgálatában, egyhangulag intézeti titkárrá választotta meg.

— **Az Izs. elita kerületi kongresszus rendező bizottsága** hétfőn délután 5 órakor ülést tart, melyen a kongresszus részletes programját állapítják meg. Az előkészítő bizottság elnöksége ezuton is fölkéri a rendező bizottság tagjait, hogy az ülésen okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

— **Helyettesítés.** Az állásáról lemondott *Pfann Géza* városi tanácsi iktató helyére *Vojnich Aladár* ideiglenesen helyettesítve lett.

— **A bajai közgyűlésből.** A bajai törvényhatósági bizottság legutóbbi közgyűlésén töltötte be a megüresedett bizottsági tagsági helyeket. A közigazgatási bizottságba *Tury Mátyás* hatósági jelölttel szemben dr. *Nyirati János*, a központi választmányba pedig *Jovanovits Milán* hatósági jelölttel szemben dr. *Valentin Emil* ellenzéki jelöltekkel választották meg.

— **Műkedvelői előadás.** A máv. altisztikör kebelében alakult műpártoló osztály pünkösdi vasárnapján a városi színházban műkedvelői előadást rendez, melynek tiszta jövedelmét a mentők pénztára és a műpártoló osztály között osztják föl. Színre kerül a *Próbaházasság* című vígjáték, melynek főszerepét legjobb műkedvelőink egyike, *Pietseh Ferencné* fogja játszani. A műkedvelői előadás iránt már most nagy érdeklődés mutatkozik. Emelni fogja ezenkívül az estély érdekességét az is, hogy *Wenczel Lajos*, a mentők parancsnoka szíves volt egy élőkép rendezését magára vállalni.

— **Uj lap.** Május 16-án, kedden indul meg „A Polgár” politikai napilap. Főszerkesztő: Dr. *Vázsonyi Vilmos*, országgyűlési képviselő, aki publicisztikai munkásságát kizárólag e lapnak fogja szentelni. Az egyenlő jogon, az általános kulturám és a gazdasági igazságon felépült magyar népállam, a polgári Magyarország: az ideál, melyet „A Polgár” szolgál ni akar. Gyarapítani a lehangyolott polgári önértéket, terjeszteni a népjog tiszteletét, kitépni a reakció minden fajtájának gyökerét, támogatni a politikai és gazdasági felszabadulásra törekvő rétegeket, küzdeni az osztályállam maradványai ellen: ez a „A Polgár” politikai hitvallása. Fegyvere az alkat nem ismerő radikális igazság, melyet a közélet és a társadalom minden téren érvényesíteni kíván. De a radikalizmust soha sem fogja keresni a hang durvaságában, mindig csupán a meggyőződés erejében. E cél elérésében, a lap főszerkesztőjét, dr. *Vázsonyi Vilmost*, a publicisztika

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy Szabadkán, Rudics-utca, Gálly György ur házában egy a mai kor igényei-nek teljesen — megfelelő

kézmű és divatáru kereskedést

cikket u. m. férfi és női ruha szövetek, vásznak, függönyök, szőnyegek, mosókélmék stb. tartok raktáron. A midőn ezt szíves tudomására hozom, bátorkodom magamat szíves jóindulatába ajánlani és nagyrabecsült pártfogását kéri

— kiváló tisztelettel

Radoszavlyevics Péter

és szépirodalom legjelesebb munkásai támogatják. „A Polgár“ rendes munkatársai: Ifjabb Ábrányi Kornél (vezércikk és tárca), dr. Acél Endre, Adorján Andor Barabás Ferenc (vasuti ügyek), dr. Báttaszéki Lajos, dr. Benedek János (vezércikk és tárca), dr. Besnyő Béla, dr. Bródy Ernő, Bródy Sándor (vezércikk és tárca), Cholnoky Viktor, Csérgő Hugó (felelős szerkesztő), Greiner Jenő, dr. Kreutzer Lipót, Krudy Gyula (tárca), Lux Terka (tárca), dr. Molnár Jenő, Nagy Endre dr. Oláh Gyula, dr. Rác Dezső, Serényi Aladár, Száz Zoltán (tárca), Székula Jenő, dr. Szirmai Albert, Turtsányi Pál (vasuti ügyek), dr. Vázsonyi Vilmos (főszerkesztő). „A Polgár“ban szabad szellemű, teljesen független, demokratikus irányú irodalmi színvonalon álló napilapot kap az olvasó. „A Polgár“ teljes tájékoztatást ad a politika, az irodalom, a művészet, a gazdasági élet és a társadalom minden mozzanatáról és legelőcsőbb ilyen terjedelmű napilap, mert „A Polgár“ egyes száma a fővárosban és vidéken 2 krajcár (négy fillér). Előfizetési árai pedig a következők: egész évre 16 korona, fél évre 8 korona, negyedévre 4 korona egy hónapra 1 kor. 50 fillér. „A Polgár“ megjelenik mindennap reggel, ünnep és vasárnap után is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös utca 38.

— **Állatjárvány Szabadkán.** A helybeli állategészségügyi hatóság ma hivatalosan megállapította, hogy a IV. állategészségügyi kerülethez tartozó Szekenderjárasi legelőn a szőrványos lépfene járványszerűleg lépett fel.

— **Temetés.** Úgyes, kedvelt tamburás primás volt Takács János. Alig 29 éves korában hullott ki kezéből a tambura pengető; amelylyel sok vig órát szerzett a tambura muzsika kedvelőinek. Ma temették öríási részvét mellett. Koporsója előtt haladtak a szabadkai összes tamburások és bus dalok pengetése közben vitték örök pihenő helyére ifjan elköltözött pályatársukat.

— **Drogueria átvétel.** Zalán Béla szabadkai drogua és illatszertüzletét Wachsmann Jenő helybeli gyógyszer-tulajdonos és Vellner Kálmán a cég eddigi vezetője vették át és azt Wachsmann és Vellner törvényesen bejegyzett cégük alatt fogják továbbra is vezetni. Az új tulajdonosok bizonyára oda fognak törekedni, hogy az üzlet eddigi jó hírnevét kifogástalan áruikkal, mint pedig a közönségnek szolid és pontos kiszolgálása által még magasabb nivóra emeljék.

— **Kockakő szállítás.** A tanács mai ülésén tárgyalták a kockakő szállításra megtartott árlejtés eredményét. Mint a legelőnyösebb ajánlattévőnek, a Kolláti kőszénbánya részvénytársaság ajánlatát fogadták el 8000 korona kockakő szállításra. Egyben elhatározták, hogy felszólítják a társaságot, nyujtson be ajánlatot a hasított kő szállításra is.

— **Ovoda építés.** A Kalmár-féle ovoda építésére megtartott árlejtés eredményével a tanácsülésben ma foglalkoztak. A beadott ajánlatok közül Bleszák András ajánlatát fogadták el.

— **A szabadkai lótenyésztés diadala.** Ifj. bajsai Vojnich Sándor a napokban adta el Bécsben egyik lovát olyan magas áron, aminő magas árt szabadkai tenyésztésű lóért még nem fizettek. A ló neve Lidérc, saját nevelésű, 3 éves csődör-csikó. A vevő neve Blahok, a vételár 5000 korona. A csikó anyja Virgonc nevű kanca, amely már sok versenyt nyert és most Vojnichék ménesében van. Az apja Falkland nevű amerikai mén. Szabadkán gazdáinkat bizonyára érdekelné fogja ez az eset, mert bizonyítéka, hogy a lótenyésztésre érdemes kiváló gondot fordítani.

— **Gondnokság.** A szabadkai kirtörvényszék Kubisits Tima moholi és Bányik Józsefné sz. Dienes Emma bajai lakosokat elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

— **Csőd.** A zomobori törvényszék Hehn György új verbászi kereskedő ellen a csődöt elrendelte. Csődbiztosul dr. Markovits Lajos törvényszéki bírót, tömeggondnokul dr. König Soma kulai, helyettesévé dr. Vuics Sándor zombori ügyvédek nevezeltettek ki.

— **Orpheum Szabadkán.** Ma kezd meg előadásait a Geiger Izsó igazgatása alatt működő fővárosi orpheum társulat előadásait az Otthon kávéházban. A társulat a fővárosi brettli világ legjobb attrakciójából van összeválogatva. Bodrogi József, groteszkomikus, aki már régebről kedvence a helybeli közönségnek, újabb pompás humoros számával nagy hallgatóságra számíthat, különösen a Kuruc dalok és János vitéz paródiája nagy tetszésben fognak részesülni. A hölgytagok is változatos és ügyes produkciókkal szerepelnek.

— **Anyakönyvi hírek.** Halottak: Berkes István 52 év, Rónai József 2 hó, Vojnich Z. Antonia 3 nap. Született: 6, 4 fiú, 2 leány. Eljegyzés: Varga Mátyás Radisics Erzsébet, Lebovits István—Orlovics Cecilia, Szabó Márton—Rideg Julia, Sváb József Bittermann Katalin, Meinek Béla—Buikovics Roza.

— **Egy válóper vége.** Sokszor tapasztalják a válóperek tudós bírái, hogy mily jelentéktelen események a szülőökai annak az »engesztelhetetlen gyűlöletnek«, mely a házasságleket elidegeníti egymástól. A közelmúltban is érdekes példája játszódott le a »kölcsonös gyűlölet« alapján megindult ilyen válóperek egyikének. A talán kissé tulságosan tükarékos asszonyka összezőrdült férjével, a »könyelmű játékos«, ki szerény jövedelmüket könnyelmű játékokra pocskolja. Az osztályosjátékon próbált ugyanis szerencsét a férj, de bizony a szerencse hosszabb időn át nem igen mosolygott rá. Az összekoccanásból komoly háboru keletkezett, a házasság külvölváltak és már az utolsó tárgyalás folyt a házasság felbontására. Már már az ítélet kimondására került a sor, midőn ugyszólván az utolsó pillanatban örvendetes hír érkezett a férj számára. A kiváló szerencséről közismert Gaedicke A. budapesti bankház közölte vele, hogy osztályosjátékjára nagy nyeresé-

esett. Könnyen elképzelhető, hogy az örvendetes hír hallatára a haragos asszonyka engesztelő boldogsággal borult a »játékos« karjaiba.

— **Hazai Hirdetési Részvénytársaság** cím alatt egy tökeerős, a modern reklám-követelményeknek minden tekintetben megfelelő hirdetési vállalat létesült Budapesten, mely céljául tűzte ki a hirdető közönségnek a reklám terén szakképzett tanácsadója lenni és őt a külföldön e terén felhasznált vívmányokkal megismertetni. A pontos és lelkiismeretes munka, mely ez új vállalat működését jellemzi, csakhamar a »Hazai Hirdetési Részvénytársaság« köré gyűjti hazai és külföldi hirdető közönségünket. Az új vállalat iróháza Budapesten, IX. Üllői-ut 41 alatt létezik, a hol mindenkinek díjmentesen szolgálnak részletes felvilágosítással.

— **Szeplő, pattanás, májfolt, bőrtisztátalanság** ellen 4 nap alatt lehet sikeresen védekezni, ha valódi »Diana arckrém« és »Diana szappan« bőrápoló szereket használ. — Ara 75—75 krajcár. — Egy doboz »Diana hölgypor« szarvasbőrrel 75 krajcár; egy eredeti üveg »Diana parfeum« 5 korona; egy eredeti doboz »Diana pirosító« 5 korona. »Bob« haszajtó a legkellemebb. — Egy teljes doboz ára 10 fillér; próba adag 10 fillér. Készíti Erényi Béla Diana gyógyszer-tára Budapesten, Károly körút 5. Kapható a gyógyszer-tárakban. Főraktár: Milassin Illés gyógyszer-tára a »magyar koronához« Szabadkán. Katona Ágost. Antal gyógyszer-tára a »sz. Háromsághoz« Csernovics utca.

— **Végén esattan az ostor.** Nemrég a vidéken meghalt egy jómódu polgár, aki örökseiről egyformán, igazságosan gondoskodott. A hagyaték átvételénél a nagy pénzes vaszekerényben négy osztályosjegyet is találtak, melyekről az örökösök végrendeletében nem intézkedtek. A jómódu rokonok elhatározták, hogy ezeket egy távoli, szegény rokonuknak ajándékozzák oly céliből, hogy ez tegye pénzzé a sorsjegyeket. A szegény rokon azonban nem adta el ezeket, hanem tovább játszott a sorsjegyekkel. És bizalmát meg is jutalmazta a sors, mert már egy hét múlva a szerencsés Török-bankházban Budapesten egy nagy főnyeremény jutott osztályrészül. Amidőn a vagyonos rokonok ezt megtudták, megnyult az arcuk, azonban a derék ember a méltányosság álláspontjára helyezkedett és a nagy összeget megosztotta rokonaival. Ily nemesen gondolkozó ember mai napság ritkán található.

Innen onnan.

Olvassa a tanyai magyar az újságban, hogy X. Y. az akadémián 500 korona díjat nyert egy dolgozatáért. Sehogyse megy a polgár fejébe a dolog: hogyan lehetséges az, hogy valaki »akadémián« még pénzt is kap. Veszi a ködmönét s bekutyagol a városba, egyenesen az újságszerkesztő-hivatalba.

— Csés jó napot kívánok!

— Adjon isten bátya fogadja

a szerkesztő — mi járatban van kigyelmed?

— Mőgtudakolni jöttem vóna valamit, ha rossz névön nem vőszí az ur.

Dehogyan veszem rossz néven. Csak mondja el, amit akar.

— Hát azt olvastam az újságban hogy nem tom kiesoda ur 500 pőngőgt kapott az akadémián egy dőgozattjáért.

— Hát igen — felelt a szerkesztő.

Sandán néz a magyar, hogy nem-e tréfál vele a szerkesztő s mikor látja, hogy egész komolyan beszél, visszafelel:

— Furcsa!

— Miért találja bátyám furcsának a dolgot?

— Hát azért, mert nekőrn is vót a mult hétőn egy kis akadémiám egy rőndérrel, oszt én is jól mőgdőgoztam: oszt nemhogy kaptam vóna érte valamit, hanem még rám huztak száz pőngő büntetést...

Gyujtogatók garázdálkodása.

Károlyi Gyula gróf nagybirtokosnak Mácsa és Kurtics közt van egy pusztája Topilla, amelyen nagyszámu, jobbára oláhajku cselédség van alkalmazva. Gyűlevész, szedett-vedett nép is akad közte fölős számban, olyan emberek, akikből kipusztult minden erkölcsi érzés, akik csak galibát, visszavonást okoznak mindenütt. A jelenlegi tisztartó, Ribianszky Gyula, erős kezű magyar ember, aki szigoruan bánik a békerontókkal s dologkerülőkkel s többeket el is locsájtott közülök, hogy rendet és nyugalmat teremtsen. Az erélyes rendszabályok egy időre tényleg meghozták a kívánt eredményt; azonban nem sokáig tartott a béke.

Az utóbbi hónapok alatt mindgyakrabban fordult elő tüzeset a pusztán. Hol egy lakóház, hol egy istálló, kazal, vagy csür esett a lángoknak martalékul s bebizonyult, hogy mindannyiszor gyujtogatás volt a pusztulás oka. Utóbb már az is kiderült, hogy az elbocsájtott cselédség boszuja az egész, akik így akarnak »elégítetelt« venni az uradalmon.

Hasztalan volt minden óvintézkedés, a tetteseket sohasem tudták elcsipni, pedig minden éjjel állandóan cirkáltak az örök.

Egy újabb tüzeset után fekete szénrel rótt felírásokat találtak a házak falán, amelyek ugyancsak féltelmetesen hangzottak:

— Mindent és mindenkit elpusztitunk!

Ez végkép terrorizálta az embereket és az eset után néhány nap múlva felmondta az egész tanya cselédsége a szolgálatot. A tisztartó természetesen nyomban jelentést tett urának, Károlyi Gyula grófnak s most hatósági beavatkozást várnak a dologban.

Dr. Heiszler J. orvostudor
Vizgyógyintézete

Szabadkán, Mária-Terézia park, vasút mellett

Gyógymódok: massage, vizcúra, szénasavas fürdők (nauheimi).

Villanyozás, továbbá orvosi torna. Telefon 211. sz. Prospectus

Javalva van: az idegbetegségeknél mint: idegesség, hysteria, főfajás, és szedülésnél.

A légző szervek betegségénél: tüdőhurut és nehéz légzésnél (asthma). — Gyomor

és bélbajoknál: székrekedésnél. — Szívajoknál: szénasavas fürdők (nauheimi). Rheuma

és köszvénynél. Mérsékelt árak. Nyáron át frissítő fürdők.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Bűnügyi főtárgyalások. A szabadkai kir. törvényszék büntető tanácsa a jövő hétre, a következő bűnügyeket tűzte ki főtárgyalásra: Május hó 15-én. Horvátszki Géza lopás. Kiss Csepegi István zsarolás. Bábity Balázs és t. sajtó rendőri kihágás. Györe Mihály hatóság elleni erőszak. Schneider József lopás. Május 17 és 18-án. Batori (Berger) Jenő csalárd bukás. Május 19-én. Barcsi János és társai rágalmozás. Vranec Jakab súlyos testi sértés. Szegedi László lopás. Balázs János és t. lopás.

KÖZGAZDASÁG.

A „Hermes“ Magyar Általános váltóüzlet Részvénytársaság, Budapest, heti jelentése a tőzdeforgalomról és a pénzügyi piacról

Budapest, 1905. máj. 11.

A budapesti értéktőzsde a még egyre nyugtalanító kül- és belpolitikai viszonyokkal szemben állandóan nagy ellentálló képességet fejt ki. — Mig ugyanis a külföldi tőzsdék az elmúlt héten felmerült francia-japán konfliktus következtében lanyhák voltak, addig a budapesti értéktőzsdén ahol a magyar belpolitikai viszonyok e lanyhaságra tulajdonképpen még újabb okot szolgáltathattak volna, nagymérvű szilárdság uralkodott.

Örvendetes jelenségnek tekinthető ezen körülmény, elsősorban mivel azt bizonyítja, hogy a budapesti értéktőzsde, mely eddig teljesen a külföldi tőzsdék irányzatának hatása alatt állott, magát ezektől lassanként emancipálja, másodsorban, pedig azért mert ama szilárdság, mely a budapesti tőzsdén főleg helyi ipari értékekben uralkodik, a válságos politikai viszonyok dacára fennálló kedvező ipari konjunkturának folyományja. A kedvező hangulatot támogatták az utóbbi napok alatt az egész országban beállott esőzések is, melyek a termés kilátásokat tetemesen megjavították.

A bécsi értéktőzsdén különösen szállítási értékek iránt mutatkozott érdeklődés, míg a vasipari értékek, az ilyenü papiroknak Berlinben beállott nagymérvű árfolyamhanyatlása következtében a gyengébb irányzatot követték. Némi hatása volt ez irányzatnak a vasipari értékekre is, ámbár jelentékenyebb árfolyamhanyatlásról e téren nem tehetünk jelentést, az egyéb papirok csaknem — valamenyen szilárd irányzatuk voltak.

Az elmúlt héten jött létre megállapodás a szerb kormány és egy a bécsi osztrák földhitelintézet vezetése alatt álló európai consortium között egy új 100,000,000 frcos 5%-os szerb kölcsön 83 1/2% árfolyamon való fix átvételre vonatkozólag, melynek kamatlába és kibocsátási árfolyama Szerbia eddigi kölcsöneinek módozatánál jóval kedvezőbb.

Szerbia az ezen összegért eszközözendő vasutépítési, fegyverkezési és hadfelszerelési cikkekre szóló megrendeléseket a kölcsönt nyújtó pénzügyintézetek nemzetiségének megfelelően Franciaországban, Németországban és Ausztriában fogja eszközölni, de — amint hírlik — nincs kizárva, hogy a megbízások egy része egyik vagy

másik szakmabeli magyar gyárnak fog jutni.

A nemzetközi pénzügyi helyzete változatlan.

A nevezetesebb árfolyamváltások a lefolyt héten a következők voltak: május 4-től május 11-ig 4%-os m. koronajáradék 98.15 — 98.35 Magyar általános hitelbank részvény 777.25 — 777.75. Osztrák-magyar államvasut részvény 663.50 — 668.75. Rimamurányi vasmű részvény 553. — 557.25. Magyar asfalt ipar részvény 229. — 233.50. Brassói cellulose gyár részvény 552.50 — 555. —. Fiumei rizshantoló részvény 3310. — 3350. —.

REGÉNY CSARNOK.

Sötét hatalmak.

57.

Wittgensteinné gondolkodott.

— Jól van, legyen hát, szóló rövid szünet után. Teljesítse azt, amit ígért és a pénzt megfogja kapni. Husz éves házasságom folyamán megtakarítottam magamnak egy összeget, hogy biztosítva legyek azon esetre is, ha férjem valamiképpen valaminek a nyomára jönne. Ha a munkája sikerül, akkor nélkülözhetem a pénzt. De ki kezkesedik, hogy ön beváltja szavát és elhagyja Európát?

— Saját biztonságom, asszonyom, amely utolsó bűnöm révén veszélyeztetettebb lesz, mint valaha. De ezenkívül még egy fegyvert is hagyok önnél, amelylyel rokonát, Meinert bűnügyi tanácsost kényszerítheti, hogy önt ne zaklassa.

— Mit ért ön ezalatt?

— Amit ma reggel önnel közltem, Meinert Miksát rávettem, hogy váltót hamisítson. Miksa atyjának félig már bevallotta bűnét és a bűnügyi tanácsos ur a fiacskájának már adott is pénzt, hogy fizesse ki a váltót, amely azonban az én kezeimből ki sem került. A fiatal Meinerttel elhittem, hogy a váltót egy ismert uzorásnál leszámítottattam s én magam fizettem ki neki a váltót kétharmad értékének levonásával. Akkor épen volt pénzem. Most átadta nekem a pénzt, azzal a megbízással, hogy fizessem ki a váltót, nem is sejtve, hogy az az én birtokomban van. Az volt az eredeti tervem, hogy a váltót bemutatom a forgatónak, mert feltételeztem, hogy a gazdag ember nem fogja unokáját a fogházba küldeni.

— Miksa tehát a férjem nevét hamisította?

— Ugy van, nagyságos asszonyom, hagyta helyben Wehlert. Amint már mondtam, az volt a szándékom, hogy a váltót Wittgenstein urnak bemutatom, de talán mindkettőnkre nézve jobb, ha magához veszi e váltót, hogy közös ellenségünk ellen fegyver legyen a kezei között.

— Milyen összegekről szól a váltó?

— Négyezer tallerről és már esedékes volt.

Wittgensteinné a gyűlölet pillantását vetette Wehlertre. Gyűlölet, boszu sugárzott szemeiből, de most Wehlert kezei között volt és nem akadályozhatta meg, hogy összeköttesük végén anyit csikartasson ki magából, amennyit a másik akar.

— Jól van, szólalt meg, beváltom az értékpapírost, hozza azt is magával ha az éjszaka visszajön.

Még néhány megállapodás jött létre az egymáshoz méltó pár között s azután elhagyva a szobát a táncterembe tértek vissza. Alig csukódott

be mögöttük az ajtó, a szőnyegajtó kinyílt és Wittgenstein és a bűnügyi tanácsos beléptek a szobába.

Mindkettő sápadt, izgatott volt.

— Most már teljes a bizonyosság, szól tompa hangon Wittgenstein báró. Itt az ideje a cselekvésnek, hogy elejét vegyük a további szerencsétlenségnek. Minden előkészület megtörtént?

A bűnügyi tanácsos igenlőleg felelt a kérdésre s azután lassu lépésekkel ők is a táncterembe mentek.

Az ünnepély zavartalanul folyt. Jóllehet a háziur és a háziasszony távolléte némi idegenkedést keltett, de az ünnepély zaja ezt hamarosan felejtette.

Baum Emil Anna mellett ült. A leányos szemérem mindinkább eltűnt lelkéből, elfogulatlanabban beszélt fiatal tanítójával, akinek a szíve rendkívüli boldogságot érzett. Figyelmesen hallgatta a leányka minden szavát. Minden kicsiségnek, melyet tőle hallott nagy értéke volt. A két ártatlan lélek öntudatlanul engedte át magát az első szerelem bájának.

Annát már többször táncba vitték. Emil tekintete minden mozdulatát feszült figyelemmel kísérte, s a bájos alak gyönyört ébresztett lelkében. Életében először sajnálta, hogy nem tud táncolni.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE.

Laptulajdonosok: A ZALAPITÓK

Szerkesztőségi és kiadóhivatali

telefon szám: 62.

Nyilttér. *)

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Szabadkán, 1905. évi május hó 8-án a magyarországi famunkások helyi csoportjának szervezőbizottsága rendkívüli ülésén.

Jelen voltak mintegy hetven asztalos munkás, az összes szervező bizottság tagjai. Egyik tagtárs előadta az összes műhelyi munkások nevében, kik a Brauchler János és fiai cég műhelyében dolgoztak, hogy a nevezett műhelyben a munkásokkal brutális eljárást tanusítanak. Egyéni becsületet, önérzületet sért még akkor is, mikor egy munka darabot a gép alul kér. A meg egyezés a munkás munkabérének megkárosítására történik. A munkást, mikor munkába lép, csábos ígéretekkel ámítják, hogy minél szorgalmasabban dolgozzon, s ha a hét vége jön, csak annyi kontót kap, hogy éhen ne vesszen, s ha felszólal, akkor rátámadnak: magavéres száju szociálista, ha nem teszi, hagyja itt a gyárat, — hogy így a munkást kizsarolva, vissza maradjon az a munka-díj nekik, amit a munkásnak kellene kifizetni. A szivességi munkára is ösztönzik a munkást, fizetést is ígérnek, de ha kéri, akkor azzal fizetnek, hogy magavéres száju szociálista. Nem kell maguknak szociálistáknak lenni, dolgozzanak reggel 5 órától este 7-ig, úgy is megkeresik a kenyerüket.

A rendkívüli ülésen jelen voltak között már a fent említett gyárban többen dolgoztak, s így az előadottat meghalgtatva, többek hozzászólása után kimondották a Brauchler gyárra a bojkottot. A jelen voltak megbotránkozásuknak adtak kifejezést a gyárosok viselkedése miatt.

Egyhangulag elfogadták, hogy mindaddig tisztességes munkás a Brauchler gyárban munkát nem vállal, míg a szervező bizottság feltételeit a gyárosok el nem fogadják.

A Szabadkai Famunkások Szervező Bizottsága.

*) E rovat alattiakért nem felelős a Szerk.

Önkéntes loárverés.

A bácsalmási vasut-állomástól mintegy három kilométernyire fekvő juliskaházi bérlet megszüntetése folytán **vasárnap, f. hó 21-én délelőtt 9 órakor** 221. tksz. **Filou 19** állami bérmen után nevelt

18 darab 1 éves

18 „ 2 „

5 „ 3 „ félvér esikó

valamint **több tenyészkanca szopós esikóval** együtt egy egyéb gazdasági felszerelés is kerül önkéntes nyilvános árverés alá.

Fenn jelzett napon a Szabadkáról 5 óra 48 perckor reggel, Bajáról 8 óra 24 perckor d. e. Bácsalmásra érkező vonatknál kocsik fognak a t. c. vevők rendelkezésére állani.

Szeplő,

pattanás, májfolt, bőrtisztálanság ellen 4 nap alatt lehet sikeresen védekezni, ha valódi „Diana arckrém“ és „Diana szappan“ bőrápoló szereket használ. **Ára 75 — 75 krajcar.** Egy doboz „Diana hölgypor“ szarvasbőrrel **75 krajcar**; egy eredeti üveg „Diana parfüm“ **5 korona**; egy eredeti doboz „Diana pirosító“ **5 korona**. **Bob hashajto a legkellemesebb!** Egy teljes doboz ára **80 fillér**; próba adag **10 fillér**. Készíti **Erenyi Bela „DIANA“** gyógyszerháza Budapest Karoly körút 5. Kaphat a gyógyszerárakban. **Főraktar Szabadkán: MILASSIN ILLÉS** gyógyszerháza a „Magyar koronához“, **KATONA ÁGOST** ANTAL gyógyszerháza a „Szt. Haromsághoz“ Csernovics-utca.